

Komáromi Öregdiák

A komáromi magyar gimnázium BARÁTI KÖRÉNEK 21. hírlevele

2009. december

VI. évfolyam

4. szám

Békés, boldog karácsonyi ünnepeket, egészségben és sikerekben gazdag, boldog új évet kíván a Komáromi Magyar Gimnázium Öregdiákjainak és Tanárainak Baráti Köre

Janiga József: Lángoló tél

KÁNYÁDI SÁNDOR:

Isten háta mögött

üres az istálló s a jászol
idén se lesz nálunk karácsony
hiába vártok
nem jönnek a három királyok

sok dolga van a teremtőnek
mindenkivel ő sem törődhet
messzi a csillag
mindenüvé nem világíthat

megértjük persze mit tehetnénk
de olyan sötétek az esték
s a szeretetnek
hiánya nagyon dideregtet

előrelátó vagy de mégis
nézz uram a hátad mögé is
ott is lakoznak
s örülnének a mosolyodnak

A Komáromi Magyar Gimnázium Öregdiákjai és Tanárai Baráti Körenek 5. taggyűlése

Híradás Baráti Körünk 5. taggyűléséről

Baráti Körünk és a Selye János Gimnázium igazgatósága október 24-én, szombaton rendezte meg 5. összejövetelünket a gimnázium aulájában. Az éjjeli és a hajnali eső néhány tagunknak elvette ugyan a kedvét az utazástól, a részvételtől, de 9³⁰-ra, a kezdés időpontjára aránylag szép számmal gyűltünk össze, hogy tudomást szerezzünk szervezetünk tevékenységéről és működésének formai változásairól.

Elnökünk, dr. Bastrnák Ferenc beszámolt a tagságnak arról, hogy Baráti Körünk hivatalos működésében formai változás történt – polgári társulássá alakult át, mert ez előnyösebb számunkra az anyagi javak felhasználása szempontjából: kevesebb a kööttség, szabadabban rendelkezhetünk a tagdíjakból és az adományokból befolyó pénzzel, bőkezűbben támogathatjuk és jutalmazhatjuk a gimnázium arra érdemes tanulóit. Tájékoztatta a tagokat a társulás anyagi helyzetéről és további terveiről, az együttműködésről más polgári társulásokkal (szülői szövetséggel stb.).

Bastrnák Tibor, Komárom polgármestere, Szigeti László, a parlament oktatási bizottságának alelnöke, majd Andraskó Imre, a Selye Gimnázium igazgatója üdvözölte az összejövetel résztvevőit, és tájékoztatták őket a saját munkaterületüknek a Baráti Kör tagjait érdeklő újdonságairól.

A tagok és a vendégek közül többen hozzászóltak az időszerű témákhoz. Domnanovich Tamás a Bencés Diák-szövetség képviselőjében üdvözölte a tanácskozást, Hojka János, a tatai öregdiák-szervezet új elnöke pedig most mutatkozott be tagjainknak.

Az összejövetelnek kiemelkedő műsorszámra Kustján Ilona igazgatóhelyettes megemlékezése volt Kazinczy Ferencről születésének 250. évfordulója alkalmából. Kazinczy tevékenységét a korba, a magyar nyelv és irodalom fejlődésének folyamatába helyezve, szabad előadás formájában adott képet az író, költő, nyelvújító és irodalomszervező munkásságáról olyan színvonalon, amelyet már tőle megszokott a tagság, és amely méltó volt Kazinczy emlékéhez. A hallgatóság vastapssal jutalmazta a teljesítményét. Kedves színfoltja volt az összejövetelnek a jubilánsok és a kitüntettek köszöntése és megajándékozása is. Az iskola két tanulója szavalattal (Kocskovics Péter) és énekszámokkal (Leszkó Dóra) tette színesebbé együttlétünket. Héder Ágnes szintén a tőle megszokott kedvességgel és ügyes szervezéssel vezette a tanácskozást. A közös fényképezkedés után ünnepi fogadáson vettek részt a tagok a Tiszti pavilon dísztermében.

J. I.

Hojka János, a Tatai Gimnázium Öregdiákjai Egyesületének elnöke többek közt a következőket mondta:

Testvérszervezet képviselőjeként felemelő érzéssel hallgattam a Baráti Kör, a Selye János Gimnázium életét, eredményeit bemutató beszámolókat, tájékoztatókat. Az elhangzottak alapján több területen hasonlóságot látok a két szervezet célkitűzései közt. Ezek közül az alábbiakat emelném ki:

Meg kell őrizni hagyományainkat, folyamatosan ápolni kell azokat – és átadni az egymást követő generációknak. Támogatni kell a tanulók képzésében, önképzésében megvalósuló, minden területre kiterjedő egyetemes műveltség elsajátítására irányuló törekvéseket. Erősíteni kell a generációknak egymáshoz, a magyar nyelvhez és az alma materhez való kötődését, amely nemcsak a tárgyi tudás elsajátításában

Szigeti László, a parlament oktatási bizottságának alelnöke, dr. Bastrnák Ferenc, a Baráti Kör elnöke, dr. Bastrnák Tibor, Komárom polgármestere, Andraskó Imre, gimnáziumunk igazgatója

jelent segítséget, hanem erkölcsi, értékrendi alapokat is ad. Népszerűsíteni kell és be kell mutatni múltunkat, emlékeinket, eredményeinket, és minél szélesebb körben meg kell ismertetni környezetünkkel. Kezdeményezni kell más oktatási intézményekkel, volt diákjainkkal, tanárainkkal a kapcsolatok felvételét, együttműködéseket kialakítani országhatáron belül, kívül.

A megfogalmazott gondolatokhoz azonban hozzátartozik az emlékezés, az öröm, a büszkeség érzése is. Találkozóin, rendezvényeinken ezek az érzések felerősödnek. Vállalni kell ezeket az érzéseket, különösen a büszkeség érzését, hogy itt tanulhattunk, és életünk részévé vált az alma mater.

Hojka János, a tatai öregdiák-szervezet új elnöke

Domnanovich Tamás felszólalásában többek közt a bencés hagyományokról is megemlékezett:

Adalbert, aki Istvánt megkeresztelte, a bencések Monteccasino nevű első apátságából jött Magyarországra, s onnan hozta magával a címerüket, amelyben a mi címerünkben is meglévő hármasként a kettős kereszttel látható, s ott a PAX felirat is.

A bencések jelmondata: Ora et labora! – imádkozzál és dolgozzál! XVI. Benedek pápa ezt most kibővítette egy felszólítással: „et lege!” – Imádkozzál, dolgozzál és olvas! – ezzel arra utalt, őrizzük meg a művelődés régi forrását, eszközét, az olvasást, a tanulást mai életünkben is.

Prohászka Marcell átveszi a kitüntetést elnökünkől

Horváth Józsefné Bartal Zsuzsa és dr. Héder Ágnes, összefogóvalunk háziasszonya

Kitüntetettünk

Tózsér Árpád az *Est dramolett* című versével nemrég elnyerte a Salvatore Quasimodóról, a Nobel-díjas olasz költőről elnevezett nemzetközi költőverseny fődíját Balatonfüreden. Kossuth-díjas költőnknek, volt iskolatársunknak gratulálunk.

Domnanovich Tamás – a Bencés Diákszövetség képviselőjében

Burián László esperesplébános

Burián László ebéd esperesplébános – a bencés gimnázium volt diákja – november 11-én a Ferdinand Martinengo Társaság aranyérmét vehette át. Az olasz nemes nevű társaság olyan személyeket tüntet ki, akik a humanitás és szolidaritás jegyében a közös Európa eszméjének terjesztésében szereztek érdemeket.

Gratulálunk!

80. születésnapjukat ünneplő volt osztálytársak: Altdorferné Tomaschek Berta, Horváthné Bartal Zsuzsa, Simekné Siposs Erzsébet, dr. Szőnyiné Rentka Magda és dr. Krivošik István

Emlékezzünk!**Gidró Bonifácra emlékezzünk**

Hetven éve, 1939 őszén nyugalomba vonult az igazgatóságtól, de még a helybeli bencés székház főnöke lett. 46 évig tartó működéséből 40 év jutott a komáromi bencés gimnáziumnak. Ebből 18 éven át igazgatója is volt. A boldog béke éveiben, majd az első világháború idején tanította tantárgyait: a matematikát és a fizikát. Ünnepségek keretében köszöntek el tőle a tanulók, tanártársai, a tanulók szülei és ismerősei. Somogyi István polgári iskolai igazgató beszédéből közlünk egy rövid részletet, hogy személyiségét erről az oldaláról is felvillantva bemutassuk.

* * *

„Engedjék meg, hogy Hidró Bonifác igazgató úr fél évszázados nevelő munkájáért köszönetet mondva, megemlések néhány epizódját.

Köszönetet mondunk azért az első látszólagos büntetésért, melyet annak a tanulónak kellett kiszabnia, aki az első csehszlovák plakátot leszakította. Köszönjük, hogy a házaink falára a »nem nem sohát« rajzoló éjjeli piktorokat a cseh detektívek kinyomozni nem tudták. Köszönjük azt a küzdelmet, melyet azokért a bejáró tanulókért folytatott, akik egyik szomszédbeli község jegyzője által reájuk bízott Masaryk-szobor fejére kalapot, szájába pipát helyeztek. Köszönjük, hogy a magyarellenes kirohanásokat tartalmazó, kötelező Mlady-Život című ifjúsági lapot az intézetből ki-

tiltotta, habár ezért szigorú vizsgálat következett; köszönjük, hogy a Komárno mellé mindig odaírta a Komáromot is, habár ezért azzal fenyegették meg, hogy felterjesztéseit többé el nem intézik; köszönjük a reszkető kezét, mely kényszerítve adta ki az érettségivel való eltávoztást azoknak a tanulóknak, akik az utolsó választások alkalmával a Baťa-üzlet előtt véres csatározásokat vívtak a magyar párt ellenségeivel. Köszönjük, hogy a bencés rend és a gimnázium dolgaiba bennünket is beavatott, és alkalmat adott arra, hogy Franke meg Hodža volt cseh miniszterek előtt követelhettük a magyar gimnázium és a rend jogait. Köszönjük, hogy nem hagyta el a vártat, melyre rendi előjárója állította, habár ezt a cseh tanügyi hatóságok mindenáron el akarták érní. Köszönjük az adakozó kezét, mely oly bőkezű volt a szegény magyar tanulók iránt; köszönjük a diákmenzán és az Ifjúsági Segítő Egyesületben végzett fáradhatatlan munkát. Köszönjük azt a magyar ifjúságot, mely a prágai, brünni meg a pozsonyi egyetemeken az idegen tanítási nyelv dacára is megállotta a helyét, és ma mint a magyar közélet szereplői: orvosok, tanárok, papok, tanítók vagy mint művelt iparosok, kereskedők, megbecsülést érdemlő gazdák állnak itt sorainkban.”

(Idézet a Komáromi Szent Benedek-rendi Kat. Gimnázium Évkönyvéből az 1939/40. iskolai évről.)

Csurgó Dezső:**Komáromi diák maradhattam**

Amikor a 2. világháború után a Bodroghözt kettészelve meghúzták a csehszlovák–magyar határt, megszüntették a magyar iskolákat a Felvidéken. Csak úgy folytathattuk tanulmányainkat magyar nyelven, ha vállaltuk a tiltott határátlépést. Hozzánk legközelebb a sátorlajúhelyi iskolák voltak; többen a sárospataki vagy a miskolci iskolákat választották. Négy társammal a legközelebbit, az újhelyit választottam. Borsinál a kukoricásban futottunk át az országhatáron. Eleinte nem volt nagy szigorúság, de úgy két év után nagyon bekeményített a határőrség. Előfordult, hogy az elfogott diákot is becsukták egy-két napra.

Az egyik átkelés előtt Borsinál – az országúton haladva – két cseh fináncba ütköztünk, mind az öten nagyon megijedtünk... Feltartóztattak bennünket; a táskánkra voltak kíváncsiak. Benne tankönyvek, s mindegyikben még egy-egy kiló kristálycukor. A tanáraink ugyanis kérték, ha megyünk vissza, vigyünk, mert náluk nem lehetett kapni.

A két finánc az első tankönyv kinyitására igen begerjedt, meglátták a belső címlapon a nagy négyszögletű pecsétet, benne: „Vitéz Nagybányai Horthy Miklósné Öfőméltósága ajándéka – Budapest”. Sorra kisdették a könyveket mind az ötünk táskájából, a pecsétes címlapot kiszakították, darabokra tépték, és az árokba szórták. Megszéppelve néztük a dühös műveletet. A végén – mint akik jól végezték dolgukat – szó nélkül faképnél hagytak bennünket; s folytathattuk utunkat. Még sötétedés előtt szerencsésen átjutottunk a határon. Az ijedségből már csak az emlék maradt bennünk, amit érdeklődéssel hallgattak a szobatársak.

A határőrzés szigorítása után többen nem vállaltuk a tiltott határátlépést, szlovák iskolába sem mentünk. Én Kassán vállaltam munkát.

Alig egy év után kezembe került a frissen megjelent Új Szó egy példánya, amelyből – nagy örömmre – megtudtam, hogy Révkomáromban megnyílik a magyar nyelvű gimnázium. Nyár és szünidő volt. A barátommal minél előbb látni akartuk az iskolát, hogy meggyőződhessünk a hír igazáról. Koval tanár úr fogadott, s mindjárt be is írt minket a III. osztályba. Mondta, hogy szeptember elsején jelentkezünk a kollégiumban.

Tanévkezdéskor – Pozsonytól Királyhalmecig, Nagykaposig – csupa viharvert, háborút átélő fiatal jött össze az osztályokba, s annyian, hogy A és B osztály nyíltak minden évfolyamban. Lelkes és tanulásra elszánt diákkollektívába kerültem.

▶▶▶ Komáromi diák maradhattam

Amikor testnevelésórán dr. Domonkos Géza tanár úr vezényletével magyar nótákat énekelve végigmeneteltünk a Nádor utcán, a boltokból nemcsak a vásárlók, hanem az eladók is a járdára tódultak; hallani és látni akarták a jó hangú lelkes fiatalokat. Éveken keresztül elsóztak már az ilyen, magyar szíveket melengető vonulásoktól. Visszhangoztak az épületek „Gábor Áron rézágyújától”. Számunkra (32 felnőtt diák számára) is felemelő érzés volt a felszabadult éneklés, meg a járdákról felénk áradó mosoly és szeretet. Ezt a rendkívüli közrendzavarást a nézők nagy öröme minden héten megismételtük. Nem köpködtek le, mint Kassán az utcán, ha valaki megszólalt magyarul.

Az első tanév vége felé kellemetlen meglepetés ért. Klacsko Jenő igazgató jött be a tanítási órára. Néhány szót váltva az órárt tartó tanárral, engem szólított, hogy menjek ki vele. Már akkor rosszat sejtettem, ami be is igazolódott. Az irodában közölte velem, hogy levelet kapott a falumból, a községi tanácstól, hogy nem engedélyezik a továbbtanulásomat. Rögtön az „öreg elvtársak” jutottak eszembe, hogy ez is kitelik tőlük. Az igazgató így folytatta: menjek haza, s a szüleim segítségével próbáljuk őket jobb belátásra bírni. Ő nem tehet semmit, neki is parancsolnak. Ha sikerül, menjek vissza, ő visszavár, jelentkezsem majd nála.

Ez a biztató atyai hang sem tudta bennem enyhíteni az elkeseredést, a fájdalmat.

A dolgaim nem vittem haza a kollégiumból, nem is köszöntem el mástól, csak az igazgató úrtól, aki nem fukarkodott a vigasztaló szavakkal, jó tanácsokkal.

Hazatérésem óriási meglepetés volt öreg szüleimnek. Másnap estére a kisbíróval már hívtak is a tanácsülésre. Egy szál gyertya világította meg a füstös helyiséget, hét-nyolc barátságatlan arcú öreg kommunista fogadott, akikre én is számítottam. Közölték velem, azért hívtak haza, mert az én munkámra is szükség van a szövetkezetben. Hiába érveltem, ha elvégzem az iskolát, hazamegyek. Nem! Most van rám szükség, otthon kell maradnom! A földet meg kell művelni.

Mielőtt megengedték volna a távozásom, még annyit mondtak: győzzem meg az apámat, hogy írja alá a belépést a földműves-szövetkezetbe; ha ezt megteszi, minden rendben lesz. Értettem a szóból, de azt is, mekkora súlyt tettek a vállamra.

Elmondtam otthon, amit hallottam, de hogy az apám mit tesz, az az ő dolga. Azt mondtam, tegyen, amit akar, tegyen belátása szerint. Az apám hallani sem akart a kívánságukról. Én sem vártam tőle, hogy mást tegyen, mint a többi falubeli gazda.

Éjjeli álmatlanságom közben az az ötletem támadt, megpróbálok nem ilyen áron visszajutni a gimnáziumba.

Másnap elmentem Kassára az üzembe, ahol dolgoztam. Az igazgatónak elmondtam a gondjaimat, aki nagy megértéssel, segítőkészséggel volt irántam. Mondta, adnak egy ajánlólevelet, várjam meg; reméli, szerencsém lesz vele.

Kissé reménykedve, megnyugodva, hátha sikerül – visszamentem Komáromba. Nem kis szorongás közepette átadtam Klacsko igazgató úrnak a sárga papírra írt ajánlólevelet, s elmondtam, otthon nem volt szerencsém, olyat kívántak tőlem, amit én a szüleimtől nem kérhetek, mert a falu kiközösítette volna őket, s az egyenlő az erkölcsi megsemmisüléssel.

Miután elolvasta a levelet, két sort piros ceruzával aláhúzott, feltolta a szemüvegét, s azt mondta: „Fiacskám, itt maradsz, vállalom érted a felelősséget, menj vissza a társaidhoz, és tanulj; a levelet megtartom, érettségid után visszaadom.”

A nagylelkűségétől meghatódva – úgy emlékszem – nagyon suta köszönetet mondtam. Az eredetiben sárga papírra írt kassai ajánlólevelet ma is a családi levelek között őrzöm. S örökké hálával gondolok az akkori igazgatóra s a jövőre már 60 éve működő komáromi magyar gimnáziumra. S az „Öregdiák” hírlevélben olvasható szép eredményeinek szívből örülök.

Az én alma matereim

Erdélyi Géza: Lelki kincsek

Háború volt, 1943-at írtak, amikor szüleim beíratk szülőfalum egyházi alapiskolájába Abarán. A betűvetés tudományát nagyjából már ismertem. Olvasni is tudtam úgyahogy, s a szorzótábla sem volt idegen előttem. A visszacsatolás után nem volt különösebben nehéz anyanyelven tanulnom. Iskolás társaimmal együtt – mind abaraiak voltak – mindent megértettem, ebből következett, hogy a részletes, olykor szükségszerűen ismétlődő magyarázatok néhányunkat untattak. Ilyenkor viszont „teljesítményünket” a mindenki által kedvelt Molnár Annuska tanító néni büntetéssel „honorálta”. Ennek ellenére nagyon jól megvoltunk. Az akkori, napi körülmények azonban nem tették lehetővé a rendszeres iskolalátogatást, a sűrűsödő légiriadók, a fokozódó háborús veszély miatt az iskolai munka egyre hézagosabb, rendszertelenebb lett. Ami az iskolában elmaradt, azt a szülők igyekeztek pótolni.

A nagy törést és keserű csalódást valójában a magyar anyanyelvű iskolák bezárása okozta. Szinte egyik napról a

másikra bejárók lettünk; napban, esőben, hóban, fagyban tíz kilométert kerékpározva. Az irtózatossá hajtás mellett – hadd szóljak erről is – életünknek hosszú időre napi tartozéka lett a humor. A tantestületet, amelynek nem minden tagja vett bennünket emberszámba, és diáktársainkat is szokatlan módon szórakoztattuk a leckefelmondások alkalmain. Ez azért történhetett meg, mert akkoriban egyrészt katasztrofális tankönyvhiány volt, és a képesített tanerők is hiányoztak. Ráadásul némely hat elemi végzett „pedagógus” csak a keleti tájszólást ismerte igazán jól. Ezek után könnyen el lehet képzelni, milyen „csodálatos” szövegek álltak össze a tanítók által tollba mondott tananyag fonetikus lejegyzése után, amiből mi egy szót sem értettünk. A feleltetések folyamán aztán így került a felmondandó szövegekbe a tananyag „szerves részeként” a *noví octavec, víkiricsnyík, otáznyík, csárka és türdei* (kemény i) stb.

▶▶▶ **Lelki kincsek**

Naponta tizenhat-huszonnyolc oldalnyi ilyen megspékelt szöveget „emeltünk be” füzetünkbe, ez valóban komoly teljesítmény volt, amiért szüleinktől sok dicséretet kaptunk. Állandó biztatásuk, segítségük eredményeként a második évben viszont már a legjobbak közé tartoztunk. Csupán az orosz nyelvet tanító ukrán származású pedagógus jóindulatát nem tudtam semmivel elnyerni. Bevezetőként százszor leíratta velem a reggeli imát. Mivel képtelen voltam idegen nyelven vele imádkozni, egyszerűen pogánynak tartott. Amikor pedig magyar nyelven kezdtem imádkozni, bizonyítandó, hogy nem vagyok pogány, arcul csapott, s nagy pecsétgyűrűjével csaknem kiütötte a bal szememet.

Négyéves kálváriánknak szüleim helyes döntése vetett véget, amikor is a Komáromban megnyílt első magyar tanítási nyelvű gimnáziumba beíratlak. Ennek következményeként hamarosan búcsút kellett vennem szülőfalumtól, a határát mosó Laborctól és Latorcától, a nagyverdőtől és a szőlődomboktól, gulyáktól, ménesektől, a várerdtől, a parádés, finom homokú malomkerti strandtól, játszótársaimtól, legkeservesebben az otthonától, a kilenctagú családtól, gyermekkorom Édenétől. Elindultam, s meg sem álltam Révkomáromig.

Komárom sok meglepetést tartogatott a számomra, mert Nagyenyedet, Sárospatakot, Debrecen szüleim és nagyszüleim elbeszéléseiből, részben képekről, némileg már ismertem, de egyik nagy múltú iskolában sem jártam. Az első ilyen nem református, de kétségtelenül neves, jó hírű, hajdan egyházi bencés gimnázium, ahová beléptem, sőt diákja lehettem, a komáromi volt, amely több mint háromszáz éves múltra tekintett vissza. Itt részben komoly, tapasztalt tanárok, részben tehetséges, ígéretes fiatal pályakezdők tanítottak, de volt egy-két oda nem való is, akik az éppen kibontakozó ateista ideológia bojtárjainak számítottak. Szeretném előrebecsátani, hogy maga az épület is tiszteletet ébresztett bennem, mintha a múltunk lélegzett volna benne... A tanári kar nagy része pedig messzelátó, nagy tudású, személyiségformáló karakter volt. Például Koval Béla, Sarlós József, Kovácsné Frankovics Magda, Czókoly Béla, Turczel Lajos, Horváth József, Harnos Károly, Závadzky Antal és mások. A maradék Magyarország számos híres iskolájából összesereglett sok száz diák, fiatal, inkább még gyerek, és idősebb, frontot is megjárt, hadifogság miatt késésben levő tanulni vágyó ifjú s meglelt férfi hamar fölfedezte a páratlan lehetőséget: tovább gazdagítani, fejleszteni az iskola hagyományait, egymásba ötvözni Patak, Beregszász, Sátoraljaújhely, Debrecen, Kassa, Rimaszombat, Csurgó, Pozsony stb. szellemét, hozzáadva a sok tehetséges ifjú bontakozó lelki-szellemi kincseit, a Felvidék lelkiségét. Az írókat és irodalmárokat termő, többnyire református, erős hitű bodroghközi és ungi ifjak látásmódját, a gömöriek, barsiak művészi hajlamát, a palócok kemény hűségét, a csallóköziek vitalitását, a tömegmagyarság megtestesítő erejét. Mindenki hozott valamit magával. Komárom egy rövid időre a hazai magyarság iskolája lett. Mára talán csak annyi változott, hogy sorra alapított középiskoláink között megmaradt a legjobbnak. Majd új és még újabb tanárok jöttek, és jöttek új tehetséges ifjak, hogy az alma mater jó hírét öregbítsék. Él bennünk a reménység, hogy a jövőben ismét lesznek nagy létszámú, kiváló egyházi és nem egyházi iskoláink annak ellenére,

hogy öncsonkító, elbátortalanodott népünk jelenleg – hisz-szük, csak átmeneti időre – gyermekiszonyban szenved. A gyermekáldás örömteli fogadására már iskoláskorban nevelni kell, külön gondot kell fordítani. Mementóként írom: azé a szülőföld, a haza, az iskola, a templom, aki benépesíti, és értelmes, erős jellemű, tiszta erkölcsű utódokat nevel, akik között az interneten és a tévécsatornákon kívül sokan a mennyei adást is figyelik, hallgatják és követik.

* * *

Erdélyi Géza 1937-ben született lelkészcsaládban, Abarán. S bár szülőfaluja magyar elemi iskolájában kezdett tanulni, a háború után, amikor a magyar iskolákat bezárták, a szomszéd község (Málca) szlovák alapiskolájába kényszerült. 1951-ben azonban már a komáromi magyar tannyelvű gimnáziumban folytatja tanulmányait, itt érettségizett 1954-ben.

ThDr. Erdélyi Géza

1958-ban Prágában a Károly Egyetem teológiai karán lelkészi oklevelet, majd levelező hallgatóként a prágai műszaki egyetem (ČVUT) Építészeti és Művészettörténeti Karán művészettörténeti diplomát szerzett. Lelkeszi szolgálata mellett – mivel ő volt a járás egyetlen alkalmas embere, nyelvtudása (héber, görög, latin, német, angol, francia, a szláv nyelvek és természetesen a magyar), általános műveltsége és erkölcsi megbízhatósága révén – állami felkérésre a betleri, illetve a krasznahorkai történelmi Andrassy-könyvtár állományának felmérését, regesztázását és katalógizálását bízták rá. Gömör vármegye klasszicista építészetéről írt igényes munkát, s bár teljesítményét (két vaskos kötet) a szakemberek és a prágai egyetem illetékes tanárai kandidátusi fokozatra méltónak találták, a rozsnyói járási pártbizottság tőle – mert feltételüknek nem tett eleget: nem lépett ki a lelkészi szolgálatból – az engedélyt megtagadta. Erdélyi Géza e kiváló tudományos munkáját – sok megpróbáltatás, utánjárás, sőt üldöztetés után – végül a prágai teológiai kar fogadta el disszertációul, s adományozta számára a doktori címet. A rendszerváltozás után 1996-ban a Szlovákiai Református Keresztény Egyház Zsinata több mint kétharmados többséggel püspökké választotta, s két választási ciklusban 2009-ig töltötte be gyümölcsözően e tisztséget. Lelkeszi teendői mellett előadásokat vállalt a prágai teológián, és tanít a Selye János Egyetem Református Teológiai Karán.

J.L.I.

Műhely

A zenére és zenével nevelés – II.

Az intézmény jezsuita korszaka (1649-től 1776-ig)

Mint már jeleztem, írásomat nem tudományos munkának szánom, célja mindössze az ismeretterjesztés. Ennek okán fő forrásaként az iskola ún. Értesítői (a későbbiekben) Évkönyvei szolgáltak, de más, a témával kapcsolatos szakirodalmat is használtam. Annál inkább is, mert jezsuita korszakból való Értesítőt (pedig voltak ilyenek) már nem találtam. A bencés Értesítők közül a legrégebbi, amely a kezembe került az 1885/86-os. Természetesen a történelem pusztító viharai következtében jó néhány tanév Értesítője már nem lelhető fel. Szerencsére azonban a bencés értesítőkben, évkönyvekben szép számban található egy-egy időszak történéseit summázó írás. Az arra kíváncsi, az érseki Jezsuita-társasági gimnázium életéről a legtöbbet 1893/94-es Értesítőtől, Német Vilmosnak, az iskola akkori, jó tollú igazgatójának írásából tudhat meg. Visszatekintője a következő fejezeteket tartalmazza: „A Jézus társaságnak Komáromba telepítése és birtokviszonyai, Lelkészi működésük és küzdelmeik (1624–1773); A sz. András templom; A residentia; A gimnázium (1648–1776):

I. Az anyagi állapot.

a) A gimnázium alapítása, fokozatos fejlesztése és épülete b) A tanári személyzet c) A tanuló ifjúság d) A könyvtár e) Segélyezési ügy

II: Az intézmény szellemi állapota:

1. Nevelésügy

a) Az ünnepek megülrése b) A fegyelem c) A Mária-társulat
2. Oktatásügy, az 1739/40-iki tanév
3. Iskolai színjátékok”

A gimnázium alakításáról és fokozatos fejlesztéséről lapunkban már több írásban is olvashattunk. A tanári személyzet című fejezetben olvasható: „Az intézetben 1649-től 1697-ig a házfőnök igazgatása alatt rendszeren két tanár, 1 jezsuita és 1 világi működött; az előbbi a grammatistákat és syntaxistákat (a mai 3-ik és 4-ik osztály); az utóbbi a parvistákat és principistákat” (a mai 1. és 2. osztály) „tanította. (...)1698-ban ... megnyitván a humán osztály, (...) Ez időtől fogva ... három jezsuita-tanár működött az iskolában: az egyik tanította az alsó két osztályt, al-osztályaival együtt (deklinisták, parvisták és principisták); a másik a középső két osztályt (grammatisták és syntaxisták); a harmadik a felső két osztályt (poéták és rhetorok).”

Nevelésügy: „A jezsuita atyák nevelési rendszerét minden ízében a valláserkölcös irány hatja át, mely nyomatékossá kifejezést nyer ... a jóval számosabb ünnepek megülrésében, a fegyelmi szabályok alkalmazásában s az ájtatos társulatok működésében.” Oktatásügy: „A jezsuita gimnáziumok tantervét az e célra külön kiadott Ratio studiorum szabályozta, mely tanügyi szabályzattól, ... csak lényegtelen részekben térhettek el az egyes gimnáziumok ... Ez okból a komáromi gimnázium tanterve nem lehetett más, mint a többi jezsuita gimnáziumoké.”

„A tanítás legfőbb súlya a latin és a görög classicus nyelvek elsajátítására volt fektetve. Az alsóbb osztályokban folyamatos olvasás fordítás, emlékezés* és gyakorlatírás közben a latin és görög grammatikát és syntaxist” (alak- és mondattan) „gyakorolták be; a felsőbbekben pedig a classicus auctorok folytonos olvasása; magyarázása, tanulmányozása, emlézése* és utánzása közben a szép stylus elsajátítására, költői művek készítésére és szónoki beszédek szerkesztésére fordították legtöbb gondjukat. Ezenkívül még

a történelem tanítására is nagy gondot fordítottak, ami kitűnik onnét, hogy a nyilvános szóbeli vizsgálatok tárgyát egyrészt a történelem, másrészt a classicus auctorok képezték. (...) A vizsgálatok, – valamint egyéb nyilvános fellépések alkalmával a rhetorok a poétákkal, – a syntaxisták a grammatistákkal, a principisták a parvistákkal, vagyis két-két osztály együttesen szokott fellépni s a szónoki beszédek, chriák, elegiák, pásztorversek, kisebb költemények, dialogusok s egyéb begyakorolt dolgok előadásában egymással versenyezni. (...) A győzteseknek jutalmakat osztogattak és neveiket az év végén trombitaharsogás között olvasták fel.”

„Tudván azt” (írja Német Vilmos), „hogy a jezsuita gimnáziumokban az iskolai rend bizonyos állandósággal bírt, egy év reprodukálásában bemutatom iskolai eljárásukat, melyből azután leszámítva a lényegtelen változásokat, a többi évekre is szabad következtetni.” Az 1739/40-dik tanévet írja le, amely november 3-án kezdődött és szeptember 4-ével ért véget. A zene tanítására, a zenével foglalkozó tanárra, zenei tevékenységre egyáltalán nincs utalás. Zenével kapcsolatosan mindössze a következőket találtam: „November 22-én vasárnap fél 10-kor zenés nagy mise a sz. János-templomban, ... mise közben a Glória alatt a fáklyákkal megjelent rhetorok és poéták áldoztak; délután a házi kápolnában énekes litánia volt. A nagyhétén szokásos esztajnali szolozsmákat (tenebrae) a magisterek és az e célra betanított deákok énekeltek.” Július 31. vasárnap „Sz. Ignácznak, mint a syntaxisták patronusának napján a syntaxisták és grammatisták gyertyákkal és fáklyákkal a sz. János-templomba vonultak, hol a zenekar fogadta a belépőket.” Hogy a zenekart kik alkották, diákok-e vagy városi zenészek, erre utalás nincs.

A Képes magyar zenetörténet – Felelős kiadó a Rózsavölgyi és Társa, (2004) – A reformáció és ellenreformáció korszakának zenéje című fejezetében Ferenczi Ilona írja: „A latin nyelvű gregorián művelésének legfontosabb központjai, a püspöki és káptalani székhelyek néhány kivétellel török kézre jutottak. Bár a megmaradt vagy menekülő testületek próbálták fenntartani a hagyományos keretet, a középkori praxis folytatása számos akadályba ütközött. A Nagyszombatba költözött esztergomi káptalan működésében a humanista műveltségű érsek, Oláh Miklós próbálta biztosítani a gregorián ének helyét és rangját, az iskola rendjében előkelő helyet elfoglaló énekgyakorlást viszont éppen a jezsuiták kérdőjelezték meg.”

Hermann Egyed: A katolikus egyház története Magyarországon 1914-ig (Aurora Könyvek, München) című könyvében ez olvasható: „A jezsuita gimnáziumok iskolai tananyaga a Ratio Studiorum változatlan előírásai szerint ebben az időben is a humanisztikus műveltség volt. A rend csak nagysokára engedett a külső kritikának és bővítette a tananyagot. Molinder provinciális 1735-ben felvette az iskolai tárgyak közé a világtörténelmet. A reáliákat és modern nyelveket, hazai történelmet, vívást, táncot csak az iskolai órákon kívül, különösen a konviktsokban tanították.”

Summa summarum: a komáromi gimnázium jezsuita korszakában zeneoktatásról, énektanításról tudatos zenére és zenével nevelésről, úgy tűnik, még nem beszélhetünk. (Folytatjuk)

Stirber Lajos

* – valamely szövegnek, adatnak szóról szóra való megtanulása

Két kis gimnazista és a sajt bánatos története

A történet 1946-ban játszódott Komáromban. Ekkoriban kisdíák voltam a bencés gimnáziumban, és állandó ministránsa Riszdorfer Benignus atyának. Szép nagy templomunknak több mellékoltára volt, s persze van ma is. A baloldali második mellékoltár volt a mienk reggelente.

Minden szépen ment, míg a háború ránk nem tört, s át nem viharzott Komárom felett is. Hirtelen nagy változás állt be az ételmezésben: eltűnt minden olyan finomabb falat, amit ma normálisnak tartunk, de a háború alatt nem lehetett beszerezni. Ilyen volt a sajt, sonka, narancs, banán, keksz, csokoládé. Mivel Csehszlovákia nem Hitler oldalán állt, a Nyugat szemében támogatásra szoruló országnak számított, s a háború után elsők között kapott UNRRA segélycsomagokat. Talán a nyugati bencések intézték, és így a bencés rendház lakói is kemény kartondobozokat kaptak – rég nem látott tartalommal. Csokoládés keksz, tejszokoládé, sajt, húskonzerv, szardínia és még sok finomság volt a dobozokban.

Mivel hű ministráns voltam, Béni bácsi szólt a reggeli mise után, hogy este menjek fel, mert megbontjuk a dobozt. Ott volt még Hites Kristóf atya is az ő ministránsával. A jó

páterék eldöntötték, hogy az egyik sarkalatos bűn a mohóság. Ezért nem faljuk fel az egész ajándécsomagot egyszerre, hanem naponta csak egy-egy ételt fogyasztunk. Erre a napra a választás a krémsajtra esett. Ki is nyílt a konzervdoboz, mindenki kenhetett a kenyérére. Rendkívül finom – állapítottuk meg az első harapás után. Ekkor valaki észrevette, hogy apró pontok, pettyek vannak a sajtban. Tüvel kipiszkálva, erős lámpafénynél kiderült, hogy húsdarabkák. Valóban, a dobozon az állt, hogy „Ham and cheese”: sajt sonkával. A baj csak az volt, hogy mindez pénteken történt, s akkoriban még tilos volt a hús fogyasztása pénteken. Ezért, bár gyomornedveink beálltak egy nagy sajtos kenyérre, végtelen bánatunkra az asztalra kellett tennünk a négy szelet megkent kenyeret. Új csomagot nem bontottunk, ez volt a mai porció, tartottuk magunkat az elhatározásunkhoz. Milyen kár, hogy ekkor még nem oldotta fel az egyház a pénteki húsevés tilalmát. Bár mai eszemmel azt gondolom, nem biztos, hogy a mennyországból látták a pici pettyeket, hisz nekünk is éles szem és erős lámpa kellett hozzá. Sajnos, azonban mi korgó gyomorral mentünk haza.

Borka László
Oslo

Felelet a *nem*-re

Öt évvel ezelőtt, 2004. december 5-én döntött (döntött vagy nem foglalt állást?) Magyarország szavazóképes lakossága, s ötmillió határon kívül élő magyart ütött szíven a népszavazás eredménye. **Tar Károly** író, költő, újságíró (1935. augusztus 30-án született Kolozsvárott) ezt a verset 2005-ben, a népszavazás első évfordulóján írta. Még ma is időszerű!

Tar Károly:

Felelet

„Az nem lehet?“, hogy **nem** a felelet, s a határon kívüliekben maradt volna csak magyartudat, összetartozás-érzés, a vérszerződés szentséges tisztelete.

A zsibbadt nép megtagadta önmagát.
Az irigy kisszerűség elnemzetlenített
hínárjában magát felejtí Pató Pál,
és magával "szórakozik" "elnézést" szajkózva,
háromnegyed ország, himnuszunkkal
most Isten áldását kérve, ájtatosan.

Ugyan már, kik voltak szülei, tanítói,
példaképei alulművelt seregeteknek?
Mely szemináriumokon tanultátok
a magatok-felejtést, s foghíjas történelmek?

Felmenőink sírjukban forgolódnak,
az utánunk jövők szégyenkezhetnek
halálukig, ti nemzetgyilkosokat bambán
pártoló, sunyi otthonmaradók!
Nem-emberek, magyarság-tagadók,
globalizált pitiánerek, befogadott
idegenek késői, satnya leszármazottjai.

Magyarország magyarság nélkül?!

„Az nem lehet?“ ez nem lehet!
De van, és lesz még magyarság
- „ahogy lehet“ - anyaország nélkül?!

A **nem**-re most sem lehet más,
nincs sajtóbb, nincs magyarabb felelet.

Fáklyavivőink

Életéből 38 évet iskolánk fellendítésének szentelt

„A kötelességteljesítésnek, a munkának nem a súlya alatt görnyedő, hanem annak örömeiben felfrissülő, a magyar nyelvű oktatásnak szolgáló életpálya elismeréseként a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem tanácsa 2000-ben aranyoklevelet adományozott **Czókoly Béla** nyugalmazott matematika–fizika szakos tanárnak” – ezt a 2000–2001-es évkönyvben írták a tanár úrról, amikor diplomaátvételének 50. évfordulóján aranyoklevelet vett át az ELTE-n. Ő is azok közé tartozott, akik friss diplomásként kezdtek tanári működésüket az újra megnyílt iskolánk első, 1950/51-es tanévében. Majd 38 éven át életét, tudását iskolánk fellendítésének, eredményes működésének szentelte.

Czókoly Béla

1950. szeptember 8-án kezdődött újból a tanítás abban az iskolában, amely ma már 360 éves múltra tekinthet vissza. Kezdetben a jezsuiták, majd 1776-tól 1945-ig a bencések alapozták a jóhíret. A 2. világháború és 5 év kényszer-szünet után szinte a semmiből kellett megteremteni a komáromi magyar gimnáziumban is a magyar nyelven való tanítás lehetőségét. Amikor az ország minden tájáról idereseglett 175 tanulóval beindult az új szellemiségűnek tervezett oktatás, hiányzott az ehhez megfelelő tanári kar. Nem volt válogatási lehetőség, a négy-öt tanári képesítésű személy mellé mérnök, jogász, zenész, újságíró csatlakozott, s vállalta nagy lelkesedéssel a munkát. Majd év közben egy jól képzett matematika–fizika szakos tanár is jelentkezett Czókoly Béla személyében. Tankönyvek nélkül, sok nehézséggel küzdve is kiválóan végezték vállalt feladataikat. A kezdeti lelkesedést azonban a vég nélküli oktatási-nevelési kísérletezések követték, miközben politikai szempontok érvényesítése nehezítette a tanárok és a diákok életét. 2008-ban az iskola új épülete fennállásának 100. évfordulóján megjelent évkönyvben így emlékeznek erre az időszakra: „Az iskola szinte stabil tantestülete ugyan eddig is tette, ami jót és bölcsét csak tehetett, de sok, gyakran nevetséges és megalázó akadályok gátolták a tanárok munkáját. Az általános középiskola fő feladata végre a magas szintű oktatás lett.

A hangsúly most már nem azon volt, hogy a bukásra álló diákból pótórák sorával kipróbálják az elégségest, hanem a tehetségesből – sok munka árán – kihozzák a legtöbbet. Tulajdonképpen ekkor kezdődött el az iskolára a mai napig jellemző maximális igényesség. Kompromisszumot sem önmagával, sem diákjaival szemben nem ismerő úttörő tanár a matematikában és fizikában Czókoly Béla, majd felsorakozott mellé zömével iskolánk volt diákjainak egész sora.”

Czókoly tanár úr tervszerű és módszeres munkáját mi sem bizonyítja jobban, mint az a tény, hogy az 1953-tól rendezett csehszlovákiai matematikai olimpiákon már 1957-től részt vettek az ő tanítványai is. S ettől kezdve a komáromi diákok országos, sőt nemzetközi szinten vannak előkelő helyen matematikából és fizikából.

Tanítványai közül sokan lettek kiváló matematikusok, sőt a komáromi magyar gimnáziumnak olyan híre lett még a csehországi egyetemeken is, hogy az itt érettségizettek jelentkezését ott is szívesen fogadták a matematika szakokon. Sok volt tanítvány más szakterületeken is eredményesen kamatoztatta az itt szerzett matematikatudását; nemcsak a matematikatanárok, hanem más pedagógusok, sőt mérnökök, köz- és mezőgazdászok, orvosok is hálával gondolnak vissza matematikai logikájukat fejlesztő tanári munkájára. Ezt az alábbi írások is bizonyítják.

* * *

A tanár úrnak köszönhetem...

Nekem Komárom és a matematika egyenlő Czókoly Béla tanár úrral. A mi osztályunk 1952-ben végzett. Még most is csodálom: az újra megnyílt magyar gimnázium fiatal tanáraként hogyan volt képes két év alatt elérni, hogy osztályunk nagyon különböző matematikatudását olyan szintre emelje, hogy mindnyájan jó eredménnyel leérettségiztünk. Hiszen osztályunk minden diákja más-más magyarországi iskolából került ide, de voltak, akik szlovák iskolából jöttek közénk. Szerintem ezt a jó eredményt egyéniségével, felkészültségével, rátermettségével érte el a tanár úr, és még azzal, hogy felnőttként kezelt bennünket. Hiszen ez a háborút és „hontalanságot” átélte nemzedék korán vált felnőtté. No és mi, felnőttek, szégyelltünk volna nem készülni az óráira. Az érettségi vizsga szünetében egyik kiváló matematikus osztálytársam biztatására jelentkeztem a pedagógiai főiskola

matematika–fizika szakára. Így lettem matematikatanár, amit kizárólag Czókoly tanár úrnak köszönhetek, mert tőle kaptam olyan tudást, amelyre építeni lehetett.

De hát nemcsak én, hanem sok-sok mérnök és a matematika-, fizikatanárok hada köszönheti tudását, hivatását a tanár úrnak, aki az iskolán belül teremtett iskolát. Mindig örömmel olvasom a komáromi gimnázium diákjainak országos és nemzetközi tanulmányi versenyeken matematikából és fizikából elért eredményeit, sikereit, és ezt bizony Czókoly tanár úr alapozta meg.

Minden találkozáson boldog vagyok, ha látom őt, aki fiatalos hévvel és még ma is a jellegzetes fanyar mosolyával fogadja köszönéseimet. Jó egészséget kívánok, hogy még sokszor találkozhatunk!

Kissné Kulacs Gertrúd

* * *

Örülök, hogy kollégája lehettem...

A háború utáni megalázó évek és az embertelen káderpolitika miatt késve kerültem, 1951 szeptemberében a magyar gimnáziumba egy olyan osztályba, amelyben igazi barátokra, segítőtársakra leltem; sokakkal a mai napig szoros barátság, szeretet köt össze. De a legnagyobb ajándéka a sorsomnak – ebben az időszakban – egy szikár, szigorú matematikatanár lett, akinek a neve nagyon rövid időn belül – egyáltalán nem túlzás, ha ezt mondom – az egész magyarlakta területen fogalomná vált. Czókoly Béla elkövetkezendő életemre döntő hatást gyakorolt.

Már Magyarországon is szerettem a matematikát, de az ő órái számomra igazi élményt jelentettek. A matematika és a fizika mellett megtanultam tőle az igényességet, a megalkuvást nem ismerő igazságos szigort, a pontosságot; vagyis számos olyan tulajdonságot fedeztem fel benne, amely a tanárt nemessé, igazi jellemmé teszi. Amikor végeztem matematika–fizika szakon, Komáromban egy tantestületbe kerültem Czókoly Bélával, s diákjából kollégája lettem. Sokat tanultam tőle kollégaként is. Felejtethetetlenek számomra a fizikumban töltött órák, a szép kísérletek. Mivel még mindketten legényemberek voltunk, éjfélékig számoltunk együtt a tanári szobában.

Mikor megnősült, tanítványát vette feleségül, aki igazi, méltó párja lett. Boldogan vettem részt esküvőjükön, az én esküvőmön pedig ő volt a tanúm. Számptalan kellemes órát töltöttünk el már feleségeinkkel együtt is. Szép emlékek a közös csónakázások a vadregényes Nyitra vagy a Vág folyón, a jó beszélgetések egyszerű otthonainkban, melyekhez finom falatokat készítettek asszonyaink. S az is nagy öröm volt számomra, hogy tehetséges Gábor fiának én lehettem az osztályfőnöke.

Czókoly Bélának, szeretett tanáromnak, kollégámnak, barátomnak köszönöm, hogy az életem része lett.

Oláh Imre

* * *

Főhajtás CZÓKOLY TANÁR ÚR előtt

Úgy sodródtam az érettségi előszobájáig, utolsó évfolyamunkba, hogy már-már osztani is elfelejtettem. Gimnáziumunkra nem panaszkodhatom, az akkori feltételek közt hősileg, átlagon felül teljesített, de matematikából és fizikából néhány rátermett társunkat kivéve gyatrák voltunk. Matematika...? Hol voltunk mi attól, amikor az elemi számtan okozott nekünk gondot, különösen a magamfajta könyvmolyoknak! Két évig nem szakemberek jártak be számtanóráinkra. Nem rovom föl nekik, a kor és az akkori magyar tanügyi viszonyok tehettek róla. Hiányoztak az arra termett és képzett magyar pedagógusok: Benešék, Clementisék, Okáliék kiebrudalták őket az országból.

1953. szeptember 1-jén még szólt a csengő, amikor besietett osztályunkba Czókoly Tanár Úr, és egy csapásra minden megváltozott. Hírét, amely előtte járt, tökéletesen igazolta. Elég volt néhány szakszerű kérdés, hogy megállapítsa: egy kurta tanév alatt az alapoktól, a négy alaplattól kezdve kell agyunkba építeni a tudást, amelyet a tanterv az érettségiig előírt. Gigászi feladat volt, de Czókoly

Tanár Úr teljesítette. Zsonglőr volt. Nem vacakolt egy-egy képlet magyarázatával, mint elődei, hogy nézzük így, meg úgy, járjuk körbe, bújjunk alája, képzeljük el, fordítsuk meg, szaglásszuk körül és a többi, mert átkozottul bonyolult ez a bestia, hanem a képlet felröppent a táblára, Tanár Úr pár szóval értelmezte, és csodák csodája, minden világos volt. Semmi rejtély, semmi misztika! Hogyhogy nem értettem én ezt eddig, kérdeztem döbbenet, amikor mindez evidens? Amire az egyik ember rájött, azt a másik is megérti, ha akarja; és kezdtem akarni a dolgot. Megértettem, tehát megszerettem a képletet, és attól, hogy értettem, hogy én is képes vagyok rá, megnőtt az önbizalmam. Kezdték megoldani az iskolai és házi feladatokat, ráeszmélni az összefüggésekre, és élveztem, hogy követni bírom tanárunk villámgyors levezetéseit. Villámgyorsan írt, villámgyorsan magyarázott és feleltetett. Suhant a padok közt, minden füzetet ellenőrzött és aláírt, minden kis csalást észrevett, s közben kérdezett. Ha nem feleltél rögtön, már mondta is: „Úlj le, számár, megbuksz. Ötös!” Oránként három-négy jegyet is kaptunk tőle. Noteszába mindenféle rejtjeles osztályzatokat firkantott, s engem az első negyedévben megintett. Félévre viszont már hármast kaptam. Ebből már lesz érettségi, gondoltam, megszűntek veritékes álmaim, és igyekeztem tartani Czókoly Tanár Úr iramát. Úgy február táján a folyosón megfordult velem a világ, mert Tanár Úr megszólított: „Itt van egy feladat, megoldod, és a jövő heti matematikaköri összefüggéselőadod a többieknek.” Rengett alattam a föld: én a matematikakör gényuszai közt, az ő zárt, misztikus klubjukban, Bastrnákkal, Dohnalikkal, Kemény Attilával...? Úgy emlékszem, hogy kétféle módon is megoldottam a problémát, s aztán mindig jelen voltam a körben. Háromnegyedévkor kettesem volt, s a végén, ha jól emlékszem, kitűnőt kaptam. Az érettségim zavaromban két szöveges példa adatait összekevertem, beléjük gabalyodtam, s bizonyítványomba kettes jegy került. A szeptemberi veregségből Czókoly Tanár Úr vezetett a júniusi diadalra. Mondom, varázsló volt. Munkáját barátom, Znám professzor is nagyra értékelte, sétáinkon beszélgettünk róla.

Elmém nyiladozását azzal ismerte el, s ez volt második megrendülésem, hogy miután megkérdezte, hova és milyen szakra pályázom, s elmondtam, hogy Prágába, magyartörténelemre, Tanár Úr azt javasolta, hogy menjek ugyan Prágába, de matematikára, mert jó matematikus lehetne belőlem. Ekkor már nyolcas erejű földrengés táncolt a talpam alatt.

Nem követtem tanácsát, de Tanár Úr oktatói-nevelői varázslata, szigorú, pontos, következetes, világos vonalvezetésű munkája föloldotta komplexusomat, ráébresztett, hogy elmém erre is képes, tehát bízhatom benne. Nevelő hatása fölbecsülhetetlen volt.

Példája bizonyítja, hogy az oktató-nevelő tevékenység fő kulcsa a tanár. Több kulcsa is van a folyamatnak, de a legfőbb a pedagógus. A rossz tanár iskolákat és életeket ront el, a jó a tanulót egekbe emelheti.

Öt évvel ezelőtt, érettségi találkozókon Jabrik Gyula barátunk Czókoly Tanár úr mellé huppant, s így köszönt rá: „Tanár Úr, maga csinált belőlem embert.” Én óvatosabban nyilatkozom: Tanár Úr is fontos szerepet vitt emberré formálásomban. Köszönet érte!

Koncsol László

* * *

Czókoly tanár úr csinált belőlem embert

1953 szeptemberében az én matematikai tudásom csupán körülbelül a négy alapműveletből állt. Ez az év volt az utolsó gimnáziumi évem! Tehát a tudásommal nagyon hátul álltam, pedig közeledett az érettségi. Október közepén aztán megérkezett Czókoly tanár úr, aki egy óra alatt megállapította, hogy mi matematikából jóformán semmit sem tudunk. Volt egypár kivétel, mint Bastárnak Ferenc, Tözsér Árpád és még egynéhányan, akik mindent megtanultak. Czókoly tanár úr ezért kemény rendszert vezetett be. A hét minden napján volt matematikaóra. Még az óra előtti és óra utáni szüneteket is lefoglalta. Nem magyarázott, csak a könyvben mutatta meg, hogy másnapra mit kell tudnunk, és kiosztotta a házi feladatokat – mindenkinek külön-külön. Bár ez a módszer minden pedagógiai elvnek ellentmondott, a rendszer működött, mert rákényszerített bennünket arra, hogy gondolkozunk, s mindennap foglalkozunk matematikával. Én az év végén már kettést kaptam, s ez alatt a háromnegyed év alatt mindent megtanultam, amire később szükségem lett.

Érettségi után vegyész-mérnökre mentem Pozsonyba, ahol sokat foglalkoztunk matematikával, de ekkor már nem féltem, sőt nagy örömmel oldottam meg a feladatokat. Még azon is gondolkodtam, hogy átlépek matematika vagy fizika szakra, de a tanáraink azt ajánlották, maradjak: a vegyészetben is szükség van olyan emberekre, akik számolni tudnak. És milyen igazuk lett! A harmadik évfolyam után olyan specializációt választottam, amelyen a matematikára és a fizikára nagy szükség volt.

Két évvel a főiskola befejezése után Vágsellyére kerültem a DUSLO-ba, s itt dolgoztam 1969 augusztusáig; nagyon jól megálltam a helyemet. A kollégáim azt mondogatták: „Jabriknak matematikából van a feje.” Majd Németországba kerültem egy nagy vegyüzembe, s vegyészeti berendezéseket terveztem. Mindig olyan feladatok megoldását bízták rám, amelyekben matematikai problémák fordultak elő. Sokszor aztán csupán kíváncsiságból haladtam tovább a matematikában, és majdnem mindig gyümölcsözőnek mutatkozott ez a többletmunka. Végül elmondhatom: Czókoly tanár úr csinált belőlem embert!

Jabrik Gyula
(Németország)

* * *

Egy mondat, amely elkísért

1967 tavaszát írtuk, pályaválasztás és érettségi előtt álltam. Tanárképző főiskolára jelentkeztem matematika–biológia szakra. Érettségizni a kötelező magyar, szlovák és matematika mellett biológiából készültem. Két héttel az érettségi előtt kaptam egy levelet, melyben tudatták, hogy az általam kiválasztott szakpárra kevesen jelentkeztek, nem nyitják meg, de lehetőséget adnak felvételiznem matematika–fizika, matematika–testnevelés és a matematika–zenei nevelés párosítás valamelyikére. A testnevelés és a zenei nevelés szóba sem jöhetett, nem volt hozzájuk adottságom. Tanácstalan voltam, fizikából nem érettségizem, a felvételiig van még három hét. Nekirugaszkodjam, vagy jelentkezem valamilyen szakosítóba? Tanácsért fordultam osztályfőnökömhöz, Dobai Jánoshoz. Válasza rövid volt: „József, ké-

rem, ebben Czókoly tanár úr az illetékes.” Így hát az egyik matematikaóránk végeztével félénken odaszegődtem a tanár úrhoz, s míg a fizikumig értünk, elmondtam neki a problémámat. Ő türelmesen meghallgatott, végigmért, és csak ennyit mondott: „Meg kell próbálni, fog az menni!” – majd becsukódott mögöttem a fizikum ajtaja.

Ez a mondat csengett vissza fülemben mindig, amikor valamilyen nehézségem volt főiskolai tanulmányaim alatt. Ez a mondat mindig erőt adott, mert ha Czókoly tanár úr bízik bennem, akkor nem csüggedhetek el, az akadályokat, nehézségeket le kell győznöm. Hogyan állhatok meg előtte, ha megfutamodom?

Köszönöm, Tanár Úr, ezt a mondatot! Ha fél óráig beszélgettünk volna, hogy miért kell megpróbálni, lehet, hogy semmire sem emlékeznék, ám ez a tömör mondat biztatást adott, lelkesített. Így lett számomra vezérigévé. S én, az akkori megszeppent diák nem gondoltam, hogy tizennégy év elmúltával a tanár úr éppen nekem adja át íróasztalát és székét – amelyeket a mai napig használok – a gimnázium fizikumában. Csak remélni merem, hogy az itt eltöltött huszonkilenc tanári évem alatt sikerült azt a szellemiséget továbbadnom, amelyet e halkszavú embertől mint egykori tanítvány és tanártárs kaptam, ellestem.

Dr. Kalácska József

* * *

Czókoly tanár úr
1952-ben

Tudjuk, hogy Czókoly tanár úr nem szereti, ha nyilvánosan foglalkoznak személyével, még akkor sem, ha ez elismerésképpen történik, ezért választotta szerkesztőségünk bemutatásának azt a módját, hogy mások – a legilletékesebbek: a tanítványai – nyilatkozzanak róla.

Ugyanis mikor bemutatjuk iskolánk legjobb tanárait és volt diákjait, akik szaktárgyukból, illetve valamelyik tantárgyból kiváló eredményeket értek el, lehetetlenségnek tartjuk, hogy éppen őt ne méltassuk. Ha a magyar gimnáziumnak matematikából és fizikából a mai napig elért országos és nemzetközi sikereiről számolunk be hírlevelünkben, nem tehetjük, hogy ne szóljunk arról a kiváló oktatóról, aki ezeket a sikereket már a kezdetekben, az 50-es évektől 38 éven át megalapozta; felismerte a tehetségeket, majd alapos tudással s így önbizalommal felvértezve indította el őket pályájukon. Napjainkban nem csupán ez utóbbiak gondolnak órá hálával és köszönettel, hanem a nyilvánosság is a matematika- és fizikatanítás fellelőjévé ismerteti a komáromi magyar gimnáziumot.

Összeállította: **J. L. I.**

Az alma mater ma...

Az iskola eredményei 2008/09-ben

Az elmúlt tanévben (2008/2009) már sokadszor lettünk a megye legjobb iskolája. A 96 értékelt középiskola közül 226 ponttal lettünk az elsők, a második helyen a nyitrai Párovská utcai gimnázium végzett 205 ponttal, harmadik a szintén nyitrai Golian utcai gimnázium lett 177 ponttal. Ezért köszönet illeti mindenekelőtt kollégáimat, hiszen az eredmények azt bizonyítják, hogy nagyon jól dolgoznak. Az elmúlt tanévben végzett 127 diákból 127-en jelentkeztek egyetemre és főiskolára, közülük 121-en be is kerültek. Ez több mint 95%-os sikerességet jelent. Szlovákiában 72 diánkunk tanul tovább, Magyarországon 27-en, Csehországban 18-an, Ausztriában 3-an, Németországban pedig 1 tanuló folytatja majd tanulmányait a komáromi Selye János Gimnázium végzősei közül.

Iskolánkat az elmúlt tanévben jelenlétével megtisztelte Pavol Paška, Robert Fico, Ján Mikolaj, Dušan Čaplovič, Hoffman Rózsa (a KDNP alelnöke), Zsigó Róbert (a magyar parlament oktatási bizottságának alelnöke – Fidesz), Szigeti László (a szlovák parlament oktatási bizottságának alelnöke), Helena Psotová (a Nyitrai Megyei Hivatal Oktatási Főosztályának vezetője), Rudolf Péter színművész, Czeizel Endre, Ódor Lajos (iskolánk volt diákja, jelenleg a Szlovák Nemzeti Bank monetáris tanácsának tagja), Tóth János, a Selye Egyetem rektora, Szarka László dékán, Várszegi Asztrik pannonhalmi főapát, Milan Belica, Nyitra megye elnöke, Bastrnák Tibor, Komárom polgármestere, Heizer Antal, Magyarország szlovákiai nagykövete, az Egyesült Államok megbízott nagykövete és a spanyol nagykövet helyettese is.

2005-ben együttműködési szerződést írtunk alá a székelyudvarhelyi Tamási Áron Gimnáziummal, valamint a budapesti Szent István Gimnáziummal, elősegítendő a magyar–magyar kapcsolatok kiépítését. Ennek keretében minden tanévben két osztály utazik el Erdélybe, ahonnan szintén két osztály látogat Komáromba. Az erdélyi testvériskola egyik osztálya nemrég négy napot töltött Komáromban, ahol gazdag programot biztosítottunk számukra. Az Ekogimik projekt megvalósításához 100 ezer euró értékben nyertünk pályázati támogatást, melyet a budapesti testvérgimnáziumunkkal közösen bonyolítottunk majd le. Nemrég sikeresen pályáztunk az Európai Unió támogatási alapjainál, és 10 ezer euró értékben szereztünk számítógépeket, dataprojektort és notebookokat iskolánk diákjai és tanárai számára. Bevezettük a spanyol nyelv tanítását (idén már 158 diák tanulja ezt a nyelvet), iskolánkban 50 szakkör működött (a hagyományosakon kívül többek közt operatőr- vagy újságírószakkör is).

Büszkeséggel tölt el az a tény is, hogy egyik kollégának köszönhetően sikerült létrehozunk a környék legmodernebb, legszebb nyelvi laboratóriumát, ahol diákjaink modern eszközök segítségével tanulhatnak idegen nyelveket. Tavaly karácsonykor minden diánkunk megkapta az ISIC EURO26 Nemzetközi Diákigazolványt (ami fejésként 500 korona értékű támogatást jelentett az OTP Banktól). Ez az Európai Unióban egyedüli hivatalos diákigazolványként sokfélelepp használható fel. Diákjaink részére

Birkus Péter vállalkozó segítségével kiépítettük a diákklub helyiségeit. Egyedüli iskolaként Király Püspök Alapítványunk segítségével évente 150 ezer koronát osztunk szét a szociálisan hátrányos helyzetű diákjaink között. Iskolánk pedagógusai számára 2008-ban anyagilag is ki tudtuk fejteni elért eredményeik értékét: majdnem 2 millió korona értékben sikerült jutalmat kiosztani, ami azt jelenti, hogy 2008-ban átlagban 35 ezer korona jutalmat vihettek haza a kollégák. A jelenlegi gyengébb gazdasági helyzet miatt ugyan kisebb mértékben, de 2009 végén is szeretnénk jutalmat osztani az iskola tanárainak az évben elvégzett munkáért.

A megye támogatásával (amely 1 millió koronával támogatja a tervdokumentáció kidolgozását) kétszer nyújtottunk be pályázatot a Regionális Operatív Program keretében az iskola külső felújítására. Az első alkalommal ugyan nem kerültünk a kiválasztottak közé, ám a megyei önkormányzat később bizalmat szavazott pályázatunknak, és a szükséges önrész vállalásával együtt ismét benyújtotta azt a Szlovák Nemzeti Párt által uralt régiófejlesztési minisztériumba.

Az elmúlt tanévben több jelentős rendezvényt szerveztünk. Méltó módon, nagyszabású kultúrműsor keretében megemlékeztünk az iskolaépület átadásának 100. évfordulójáról, megszerveztük a Gidró Bonifác Napokat, a Cornides István Napokat, a Dobré slovo szavalóversenyt, házigazdái voltunk a XIV. Komáromi Pedagógiai Napoknak, megszerveztük az öregdiákok nagytalálkozóját (Arany- és Gyémántmatúra oklevelek átadásával), holocaust-emléknapot tartottunk, és otthont adtunk az Auschwitz-album kiállításnak is. Ezenkívül méltó módon megemlékeztünk az összes nemzeti ünnepünkről (október 6., október 23., március 15.). Iskolánk tanárai és diákjai szoborjegy vásárlásával támogatták Szent István lovasszobrának felállítását városunkban.

Az iskolákban diákhány van, hiszen a demográfiai mutatókból láthatjuk, hogy egy 15 éves időszakot figyelve majd 40%-kal csökken a diáklétszám, ami általános gondot okoz az alapiskoláknak és a középiskoláknak is. Ennek ellenére sikerült elérnünk, hogy a „nagygyűmázimban” nem 4, hanem 5 párhuzamos első osztályt nyithatunk 135 diákkal (176 jelentkezőből), s így egyedüli olyan középiskola leszünk a környéken, ahol az idei tanévben több elsős kezd meg tanulmányait, mint amennyi végzős most elbúcsúzott iskolánktól. További sikernek tartom, hogy 630 diánkunk közül 164 nem a Komáromi járásból látogatja iskolánkat, hanem a Kassai járástól egészen a Malackai járásig megtalálják minket az érdeklődő diákok; igazi központi gimnázium vagyunk.

Andruskó Imre, a Selye János Gimnázium igazgatója

A Nyitrai kerület gimnáziumainak besorolása a tantárgyolimpiák és versenyek eredményei alapján a 2008/2009-es tanévben (a lista első 12 helyezettje):

1.	Selye János Gimnázium	Komárom	226
2.	Gymnázium, Párovská	Nitra	205
3.	Gymnázium, Golianova	Nitra	177
4.	Gymnázium A. Vrábla	Léva	175
5.	Gymnázium J. Kráľa	Aranyosmarót	168
6.	Gymnázium Ľ. J. Šuleka	Komárom	166
7.	Gymnázium	Érsekújvár	141
8.	Gymnázium	Tapolcsány	129
9.	Gymnázium sv. C a M	Nitra	106
10.	Gymnázium	Surány	80
11.	Piaristické gymnázium	Nitra	75
12.	Gymnázium J. Fándlyho	Sellye	56

A Selye János Gimnázium diákjainak sikerei

A komáromi magyar gimnázium IV.A osztályos diákja, **Lami Vince** (a képen középen) szép sikert ért el a lengyelországi Poznanban a nemrég lezajlott Közép-európai Matematikai Olimpián: ezüstérmét szerzett. Azért kapott meghívást erre a rangos eseményre, mert tavaly eredményes szereplője volt a matematikai olimpia országos fordulójának. Most újfent bizonyította, hogy az akkori eredmény nem volt véletlen, és 10 ország diákjainak versenyében is méltón helytállt.

De nemcsak ő, hanem a szintén negyedikes **Marák László** is nemzetközi szinten képviselte az iskolát. A tavalyi fizikai olimpia országos döntőjén mutatott kiváló szereplésének köszönhetően a verseny szervezőitől meghívást kapott a Genf mellett működő CERN atomkutató központba, ahol néhány napig lehetősége volt közvetlen közelről szemlélni a világ legkiválóbb fizikusainak munkáját.

Szép siker a Kárpát-medencei vetélkedőn

Idén 14. alkalommal szervezte meg a Rákóczi Szövetség a Gloria Victis történelmi vetélkedőt, amelyen anyaországi és határon túli magyar középiskolák vettek részt. A szövetség hagyományosan az 1956-os forradalom emlékére október 22–23-án tartotta meg a vetélkedő középdöntőjét, amely egy teszt kitöltését jelentette a megjelent 60 csapatnak. Közülük került ki az a tíz, akik október 23-án küzdöttek meg, főként szóbeli feladatokat oldva.

Nagy öröm számunkra, hogy idén csapatunk ennek a döntőnek a résztvevője lehetett. **Baranyai Tímea, Lovász Péter és Pásztó Rita**, a Selye János Gimnázium diákjai keményen megküzdöttek azért, hogy a legjobbak között helyet kaphassanak. Tapasztalatban nem volt hiány, hiszen eddig is komoly eredményeket értek el országos és Kárpát-medencei versenyeken, áprilisban Tihanyban a másik nagyszabású vetélkedőt, a Cultura Nostrát meg is nyerték. Budapesten nagyon erős mezőny gyűlt össze, s diákjaink remek teljesítménnyel a harmadik helyen végeztek. Külön emlékezetes lesz a szópárbajos feladat, ahol Lovász Péter és makói

„ellenfele” Báthory Zsófia és Zrínyi Ilona bőrébe bújva vitázott, s a szebbik nem viadalából a nem éppen népszerű Báthory Zsófia kapta a legnagyobb tapsot és a legtöbb pontot. A zsűri elismerése mellett diákjaink könyvjutalomban is részesültek, s 2010 tavaszán erdélyi körútra indulnak döntőbeli versenytársaikkal együtt.

Elek József

Farsang István újabb sikere

A Miskolci Egyetemen 2009. november 6–7-én harmadik alkalommal rendezték meg az Országos Földtudományi Diákkonferenciát (OFD). A földtudományok iránt érdeklődő diákok három szekcióban mérhették össze tudásukat, az energia és környezetvédelem szekciójában, a kőzettani, földtani és

csillagászati szekcióban, ill. a meteorológiai, hidrológiai és hidrogeológiai szekcióban. A rendezvényen neves kutatók, a tudományos élet képviselői (pl. Vissy Károly), valamint három ország középiskolásai vettek részt, ez utóbbiak száma meghaladta a negyvenet.

Farsang István, a révkomáromi Selye János Gimnázium diákja évek óta kutatja a Dél-Szlovákiában található Cseres-hegységet, annak geomorfológiai alakjait, ill. ásványait. Az utóbbi években az egyes helyszínekről sikerült leírnia több, még le nem írt ásványfajt. Miskolcon legújabb eredményeit *A Cseres-hegységbeli Bucsony-Bolgáromi vulkanikus komplexum ásványtani jellemzése* című előadásában prezentálta. A törmelékfűrészekből, lávafolyásokból és a bolgáromi maarból felépülő komplexum megakristályairól, bázisos és ultrabázisos zárványairól, fluidmásványairól és a posztmagmatikus mineralizáció folytán létrejött karbonátjairól és zeolitjairól szóló előadását a háromtagú szakmai zsűri szekciója legjobbjának találta. Farsang István emellett a Magyar Tudományos Akadémia – abszolút első helyezettnek járó – különdíját is elhozhatta, valamint felkérést kapott a 2010. évi OFD-n való részvételre is, melyen már az egyetemisták között mutathatja be készülő szakdolgozatát.

Fehér István felkészítő tanár

A tehetség diadala

Több év kihagyás után idén ismét kínálkozott a lehetőség, hogy iskolánk, a Selye János Gimnázium tehetséges diákjai megmérettessenek a dr. Kardos Albertnek emléket állító szavalóversenyen.

A múlt szép sikere – pár éve egyik szavalónk első helyen végzett – a bizonyítás súlyával nehezedett két kitűnő szavalónkra: **Szabó Donátára és Jókai Ágnesre**. A két diáklány azonban a hosszú évek rutinjával, vitathatatlan tehetségével, az esélyesek magabiztosságával versenyzett. A verseny elődöntőjéből biztos volt a bejutás a délutáni döntőbe. Mivel ezen a vers- és prózamondó versenyen minden fordulóban két-két irodalmi alkotást kell előadniuk a versenyzőknek, tehetségük és irodalmi ízlésük széles skáláján bizonyítottak diákjaink. Szavaltak Faludy György, Rejtő Jenő, Radnóti Miklós költőktől verseket. Különböző korosztályos kategóriákban indultak – Szabó Donáta nyolc évfolyamos gimnazistaként az ifjúsági kategória, Jókai Ágnes már a felnőtt kategória résztvevője volt. Nem kis izgalommal vártuk az eredményhirdetést, hisz titokban a legjobb helyezésekről álmodoztunk. A lányok jöttek, láttak, és... mindketten kategóriájuk győztesei lettek! A kitűnő eredményeket a zsűri elnöke értékelésében még meg is toldotta: szavalóinkat, kiemelve Szabó Donátát, a többi vers- és prózamondó elé követendő példaként állította, ami a helyes, tiszta színpadi beszédet, az irodalmi művek értelmezését és tolmácsolását illeti. Bevallom, számomra ezek a dicső szavak szinte önmagukban felérték az elért győzelemmel.

Ágnes és Donáta végzős gimnazisták, úgy gondolom, hogy középiskolásként elérték csaknem mindent, amit az előadó művészet terén el lehet érni. Többszörös országos résztvevői, győztesei a Tompa Mihály Vers- és Prózamondó Versenynek, a Szép magyar beszéd versenyének, a győri Kazinczy-verseny győztesei, Kazinczy-érmesek. Evek óta a Gimisz tagjai, s pár hét múlva a gimnázium legújabb darabjában színészi képességeiken túl énektudásukról is meggyőződhetünk.

Minden tisztelem és hálám kifejezésével gratulálok a középiskolai versenysorozat méltó lezárásához.

Spátay Adrianna magyartanár

A rendszerváltásra emlékeztünk

Az elmúlt napokban a Selye János Gimnáziumban is, mint szerte az országban, az 1989-es rendszerváltás eseményeire emlékeztünk. A megemlékezések mozgatórugói a történelem tantárgybizottságának tanárai voltak, azzal a céllal, hogy mi, diákok minél több ismeretet szerezzünk a jelenünket meghatározó, már 20 éves történelmi sorsfordulóról.

Az eseménysort a IV.A osztályos tanulók rendhagyó társadalomismeret-órája nyitotta, amelyen Deák tanárnő vezetésével összehasonlították a környező országok eseményeit. Gazdag forrás- és képanyaggal prezentáció formájában helyezték európai kontextusba a hazai eseményeket. Interjút készítettek családtagjaikkal, tanáraikkal hogyan is élték meg 1989 novemberét.

Majd Berényi József, a parlament emberjogi bizottságának elnöke, az MKP alelnöke, parlamenti képviselő számolt be negyedik diákjainknak a fordulat történéseiről. Kötetlen előadásában az akkori bölcsészhallgató személyes élményei elevenedtek meg. Beszámolójában az 1988-as gyertyás tüntetéstől, a prágai események pozsonyi hatásán át beszélt az ifjúsági klubokba tömörült szlovákiai magyar diákság tevékenységéről. Berényi József kiemelte, hogy a bársonyos forradalommal kiharcolták a demokráciát és a szabadságot, de ez a szabadság egyfajta bizonytalanságot is magával hozott, amit azonban kompenzál a versenyképesség és a fiatalság számos lehetősége.

A képviselő úr előadása után Elek tanár úr rendhagyó történelemórája következett.

A harmadik évfolyam diákjai hallgathatták meg az akkori végzős komáromi gimnazista visszaemlékezését az 1989-es eseményekre. A tanár úr először kitért személyes élményeire, a mindennapi diákélet örömeire. Majd korabeli évkönyvekből és a gimnáziumi diáklapból olvasott fel, így érzékeltetve az akkori hangulatot. Az évkönyv szerint 1989. november 24-én az iskola vezetősége nyilvános beszélgetést szervezett a tanulókkal a társadalmi és politikai változások során felmerülő kérdésekről. Pedagógiai tanácsülésre került sor november 27-én, ahol ismertették a diákság követeléseit. A Diáktükör című gimnáziumi lapban „Polgártársak!” megszólítással üdvözölték a tanulókat.

Az előadások során megtapasztalhattuk, hogy a rendszerváltó események nemcsak a fővárosban, hanem más városokban, így Komáromban is összefogásra készítették az embereket. A polgárok közös erővel küzdöttek a demokráciáért, amibe mi, mai diákok már beleszülettünk.

Lovász Péter, IV.D

Sporttal az egészségért

Ez év november 11–12-én a komáromi Selye János Gimnázium rendhagyó eseménnyel járult hozzá a drogok elleni küzdelemhez, ezáltal az egészséges életmód támogatásához. Az iskola tanárának, Fiala Andrea ötletgazdának és főszervezőnek (egykori aktív röplabdázónak) köszönhetően 24 órás röplabdamaraton szerveztek, melynek keretében 11-én a délutáni órától 12-én a délutáni óráig egyfolytában patogott a labda a gimnázium tornatermében. A rendezvényen nemcsak a gimnazisták, hanem a város alapiskoláinak csapatai is részt vettek. A megnyitón Szigeti László (MKP), a szlovák törvényhozás oktatási bizottságának alelnöke és Bastrnák Tibor, Komárom polgármestere is jelen volt.

A rendezvény szervesen kapcsolódik az iskolában rendezett további programokhoz, hiszen Klobusitzky György (a budapesti rendőrtiszt főiskola adjunktusa) is tartott előadást a drogmegelőzésről, 12-én az 1989-es novemberi eseményekre emlékezett azok közvetlen résztvevője: Berényi József. 13-án az évente szokásos diáknapot tartotta az iskola. A rendhagyó hét programjai így nemcsak színesítették a diákok és az iskola életét, hanem hozzájárultak a szabad idő jobb kihasználásához is.

Mgr. Andruskó Imre

Vitéz Nagy János László fafaragó művész kiállítása

A Csemadok megalakulásának 60. évfordulója, valamint az 1956-os magyar forradalom hőseinek emlékére a Csemadok helyi szervezete és a Selye János Gimnázium közös kiállítást rendezett vitéz Nagy János László neves fafaragó művész alkotásaiból az iskola aulájában.

Andruskó Imre igazgató, majd a diákok köszöntője után Feszty Zsolt, a művész keresztfia nyitotta meg a kiállítást, és méltatta az alkotót. A művész ezen a kiállításon azt a 22 „fába rajzolt” faragványát mutatta be, amelyeken nemzeti történelmünk sorsfordító eseményeit idézte fel, s hőseinek állít emléket. Kustván Ilona igazgatóhelyettes megköszönte a művésznek, hogy műveit október 23-tól november 27-ig az iskolájukban tekinthették meg a diákok és az érdeklődők.

Az újraindult magyar nyelvű oktatás 60 éve

A komáromi Selye János Gimnázium 2010. szeptember 17-én (pénteken) a városi művelődési központban nagyszabású ünnepséget szervez arra emlékezve, hogy a hontalanság évei után 1950-ben a komáromi magyar gimnázium volt az első középiskola, melyben újraindult a magyar nyelvű oktatás. Ez alkalomból az iskola ünnepi évkönyv kiadását tervezi, melybe várják az egykori diákok és tanárok emlékezéseit – a beérkezett anyagok közül a legérdekesebbeket megjelentetik az évkönyvben. A rövid írásbeli emlékezéseket az alábbi elérhetőségeken lehet eljuttatni az iskola titkárságára:

e-mail: posta@sig.sk

fax: 035/7731 313

levél: Selye János Gimnázium, Ul. biskupa Kiriálya 5, 945 01 Komárno

A kormány fondorlatos pénzügyi politikája

Tisztelt elnök úr, tisztelt jelenlévők!

Mint gyakorló gimnáziumi igazgató aprólékosabban azokat a részeit véleményezem ennek a törvényjavaslatnak, melyek főleg az oktatási-nevelési nemzeti programmal és az ifjúsággal kapcsolatosak. A számok nem hazudnak, és így jelen esetben is rámutatnak jó néhány ellentmondásra. Ilyen például az alap- és középiskolák működésére biztosított pénzügyi keretek csökkenése. Az említett összeg a 2009-es év költségvetésével összevetve 0,7%-kal kisebb, ami önmagában még nem jelentene tragédiát, ám épp olyan időszakban valósul meg, amikor az új oktatási törvény és a pedagógusok jogállását szabályozó törvény hatására a tanárok fizetésének emelése várható, mivel sokan közülük a 2. kvalifikációs vizsga elvégzése után magasabb fizetési osztályba léphetnek. Éppen ezért világos, hogy a 2010-es költségvetés sok iskola számára likvidációs jellegű lesz, hiszen arra kényszeríti őket, hogy csökkentsék tanáraik számát. Meg kell ezt tenniük anélkül, hogy ezt a folyamatot megfelelő módon és a megfelelő magasabb szinten előkészítsék. Egyszerűbben mondva: a kormány nem reagál a megnövekedett anyagi igényekre, így anélkül kívánja csökkenteni a pedagógusok számát, hogy ezt nyíltan vállalná – miközben a felelősséget az egyes intézményekre és azok vezetőire hárítja. Ez határozottan „bátor” és „nagyon korrekt” lépés az iskolák felé, amit erről a helyről is szeretnénk megköszönni.

Megmagyarázhatatlan számomra az iskolai sporttevékenységek és rekreációs sport számára juttatott keret 40%-os csökkentése is. A kormány képviselői nagyon szép szövegeket hangoztatnak a következő generációk igényeinek megfelelő kielégítéséről, illetve ennek a generációnak is a helyes fejlődéséről, megfelelő irányultságáról. Ugyanez a kormány viszont nem hajlandó áldozni az iskolai sporttevékenységre, az amatőr sportra, ezáltal áttételesen a kábítószerek és egyéb függőségek elleni harcra. A helyzet itt is hasonló lesz: az iskoláknak maguknak kell eldönteniük, mely sporttevékenységeket építik le, mely diákok nem folytathatják az eddig megszokott módon edzéseiket, versenyzésüket a szervezett iskolai sport keretében. A felelősség itt is az iskolák vezetésére lesz hárítva, hiszen az érintett diákok és szüleik talán nem tudatosítják, hogy a csökkentés egyértelműen ennek a költségvetési törvénynek a következménye.

Ez a törvényjavaslat nagyon jól tükrözi a kormány munkájának minőségét. A táblázat számai egyértelműen megmutatják a különbséget a választási ígéretek és a kormányzat által nekünk szánt valóság közt. Ennek a költségvetési javaslatnak egyik legnagyobb hiányossága, hogy nincsenek benne azok a jelentős pénzügyi összegek, melyeket némely minisztériumok az elmúlt években egyes pártközeli cégeknek és társaságoknak kifizettek. Ameddig a kormány nyíltan vagy burkoltan, de továbbra is fedezni fogja közös értékeink szétlopkodását, mindaddig a költségvetés is csak a jó szándékú és keményen dolgozó állampolgárok kigúnyolása lesz. Köszönöm a figyelmet.

Andruskó Imre felszólalása a parlamentben

Bejegyzett polgári társulásunk számlaszáma: 2629202880, a bank kódja: 1100 (Tatra Bank)

A pénzbeli támogatásokat a jövőben erre a számlaszámra küldhetik tagjaink és támogatóink. Erre a számlára ebben az évben az adók 2 %-át még nem lehet utaltatni!

Czókoly Béla tanítványainak fényképalbumaiból

Tájékoztató

Kedves Öregdiáktárs! Mint előző (20.) hírlevelünkben közöltük: Baráti Körünk 2009. június 6-án **polgári társulás** lett, s alapszabálya szerint **minden eddigi tagjának** (s az új tagként jelentkezőknek is) **belépési nyilatkozatot** kell tennie. Kérünk, ha eddig még nem tetted meg, s **nem rendezted** a 2009-es és a 2010-es **tagdíjat** (5 eurót évente), valamint (ha a Komáromi Öregdiák hírlevelét eddig is **postán kaptad** meg), 2 euró 50 centet is mellékelj a tagdíjhoz, s juttasd el január végéig a gimnázium titkárságának címére!

Ha nem kívánsz tagja lenni hivatalosan Baráti Körünknek, de az évente négyszer megjelenő hírlevelünket (amely ingyenes) **2010-ben is postán szeretnéd megkapni**, kérünk, hogy a postaköltséget (évi 2 euró 50 centet) szintén **2010 januárjának végéig** küldd el a jobbra lévő címre:

Ezt a tájékoztatót azért tesszük bele a decemberi (21.) hírlevelbe, hogy polgári társulássá alakulásunk után 2010 januárjának végéig tisztázhassuk helyzetünket. E tájékoztató természetesen csak azokra vonatkozik, akiknek eddig nem volt lehetőségük tagsági kötelezettségük (s 2010-től a hírlevelek postaköltségének) rendezésére.

A lapban megjelenő írásokat és képeket a szerzők honorárium nélkül bocsátják a szerkesztők rendelkezésére. A lap szerkesztését, tördelését, lektorálását és nyomdai előkészítését önkéntesek végzik, ugyancsak honorárium nélkül. Ha lehetőségeid megengedik, a nyomdai költségekhez való önkéntes hozzájárulásodat örömmel nyugtázzuk.

Köszönjük!

A Komáromi Öregdiák-ba szánt írásokat és egyéb közleményeket, az új belépési nyilatkozatot **a Selye János Gimnázium, „Öregdiákok”, 94501 Komárno, ul. bisk. Királya 5** vagy a posta@sjg.sk címre várjuk.

A Komáromi Öregdiák régebbi számai megtalálhatók az Interneten, a gimnázium honlapjáról érhetők el: www.sjg.komarno.sk/oregdiak/kezdo.htm

Komáromi Öregdiák – Hírlevél. Kiadja a Komáromi Magyar Gimnázium Öregdiákjainak és Tanárainak

Baráti Köre. Belső használatra. A kiadásért felel: Dr. Bastrnák Ferenc.

A szerkesztőbizottság tagjai: Jakabné Lelkes Ilona, Oláh Imre, Stirber Lajos, Szabóné Marosi Ilona, dr. Viola Pál.

Munkatársak: Fehérné Kürthy Erzsébet, Kovács György, Bartal Mária, Béres János.

Tördelőszerkesztő: Lovász Gabriella. Nyomta a Komáromi Nyomda Kft.